

Kuntalaisaloitteen käsittely - vastine vetoomukseen luopua 12 viikon tasoittumisjaksosta Liperin kunnan perhepäivähoidossa

Hyvinvointilautakunta 14.11.2024 § 105

479/00.02.00.02/2024

Vetoamus

Liperin kuntaan on 20.10.2024 saapunut vetoamus vanhemmilta, jossa vaaditaan luopumaan 12 viikon tasoittumisjaksosta Liperin perhepäivähoidossa ja palaamaan entiseen vuosityöaikaan. Vetoamuksen on allekirjoittanut 27 henkilöä.

Perhepäivähoidossa olevien lasten perheet ovat huolissaan muutoksen haittavaikutuksista. Heidän mielestään uusi käytäntö tulee aiheuttamaan merkittävän varahoidon tarpeen kasvamisen aiempaan käytäntöön nähden. Vetoamuksen allekirjoittaneet huoltajat olivat myös huolissaan perhepäivähoitajien jaksamisesta hoidossa olevien lasten vaihtuvuuden takia sekä lapsen edun toteutumisesta.

Taustaa

Kunta alan yleinen virka- ja työehtosopimus (myöhemmin KVTES) määrittelee omissa kodeissaan työskentelevien perhepäivähoitajien työehdot.

KVTES:n 12 liitteen 8 §:n mukaan perhepäivähoitajan työajantasoittumisjakson vähimmäispituus on kaksi viikkoa ja enimmäispituus 26 viikkoa. Tästä pidemmästä tasoittumisjaksosta voidaan sopia KVTES:n III luvun 3 §:ssä määrättyllä tavalla paikallisesti sopimalla. Liperissä oli paikallisella sopimuksella sovittu vuoden mittaisesta tasoittumisjaksosta (myöhemmin vuosityöaika) alun perin vuonna 2014 ja sopimusta päivitetty 2022.

Perhepäivähoitajan työajaksi luetaan aika, jonka hoitaja on veloitettu olemaan työn tekemisen paikalla eli varattujen hoitoaikojen mukaisesti. Vaikka toteutuneet lasten varhaiskasvatusajat olisivat lyhyemmät, työaika lasketaan varausten mukaan. Perhepäivähoidossa lapsiryhmän koko on neljä lasta.

Perhepäivähoitajien työajan tasoittumisjakson pidentäminen yli 26 viikon vaatii paikallissopimuksen tekemisen, eikä sellaisesta ole tullut neuvottelupyyntöä.

Käytäntö

Vuosityöajassakin tulee laatia 4 viikon työsuunnitelma viikkoa ennen jakson alkua, jossa suunnitellaan tasoittumisvapaita ylityön

välttämiseksi eli tasoittuminen pitää olla suunniteltua ja säännöllistä Vuoden mittaisessa tasoittumisjaksossa tasausvapaat on usein ajoitettu syys- talvi- ja kesälomien yhteyteen, jotta voitaisiin turvata perhepäivähoidon lapsille yhdenjaksoinen hoito samassa hoitopaikassa. Perhepäivähoitajat ovat voineet itse ehdottaa tasoittumisvapaita tarvitseminaan ajankohtina. Tasoitusvapaita on kuitenkin jäänyt pitämättä ja tällöin tehdyt tunnit ovat siirtyneet listalta toiselle ja niitä on pidetty pääsääntöisesti pitkinä jaksoina kesäaikana.

Vuosilomapäiviä toimintakauden aikana on myös vaihdettu tasausvapauksi, jolloin vuosilomapäiviä on jäänyt syksyn ja talven aikana pitämättä ja ne ovat siirtyneet kesäajalle. Tämä kaikki on vaikeuttanut joissain tilanteissa lapsen hoidon aloittamista perhepäivähoidossa, koska kaikki perheet eivät pysty järjestämään pitkää lomaa kesäajalle. Paikallisen sopimuksen alkuperäinen tarkoitus ei ole ollut siirtää tasoitusvapaita kesäajalle, vaan että työaikaa tasattaisiin suunnitellusti pitkin vuotta.

Vuosityöajan tapa pitää pitkä vapaa kesällä ei mahdollista pieniä varahoitoryhmiä, joita vanhemmat toivovat, koska suurin osa perhepäivähoitajista ei ole töissä. Tällöin ainoaksi varahoitopaikaksi jää kesällä avoinna oleva päivystävä päiväkoti.

Perhepäivähoitajat siirtyivät kuukausipalkkalaisiksi vuonna 2022 eikä lasten lukumäärä ryhmässä enää vaikuta heidän peruspalkkaansa. Työnantajan ja talouden näkökulmasta on kuitenkin tärkeää, että myös perhepäivähoitajien tyhjiä paikkoja hyödynnetään toisten perhepäivähoitajien varahoitopaikkoina. Tällöin perhepäivähoidon varahoidossa olevat lapset saavat olla pienessä ryhmässä päiväkodin sijaan, jos perheet ovat niin toivoneet.

Työnantaja on ollut huolissaan perhepäivähoitajien työssäjaksamisesta ja säännöllisestä ylityöstä useilla hoitajilla. Työtä tehdään yksin ja se on fyysisesti raskasta. Työhyvinvoinnin näkökulmasta jaksamisen tukena tulee olla säännölliset palautumisjaksot, jotka toimivat työn vastapainona. Työnantaja ei voi hyväksyä säännöllistä ja jatkuvaa viikoittaista ylityötä eikä säännöllisten tasoittumisvapaiden siirtämistä, jos ylityötä kertyy jatkuvasti. Kuormitus perhepäivähoitajille säännöllisestä ylityöstä on työnantajan näkökulmasta työturvallisuusasia.

Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä työnantajana tarkasteli koko varhaiskasvatushenkilöstön työvuorosuunnittelua. Titania työvuorosuunnitteluohjelmistosta luovuttiin Daisyyyn siirryttäessä porrastetusti.

Tässä yhteydessä työnantajalla oli mahdollisuus yhtenäistää koko varhaiskasvatushenkilöstön työaikajaksot neljään viikkoon. Neljä viikkoa nähtiin kuitenkin liian lyhyenä tarkastelujaksona perhepäivähoitajille ja työnantaja etsi alkuvuodesta asti heille sopivaa tasoittumisjakson pituutta. Mitä pidempi työaikojen tasausjakso on, sen vaikeampi on ennustaa lasten hoitoaikoja. Vaihtelua ei voida huomioida, vaikka todellisuudessa hoidon tarve vaihtelee.

Keskustelua käytiin varhaiskasvatuksen johtajan, henkilöstöpäällikön, perhepäivähoidon esihenkilön sekä luottamusmiesten kanssa ennen kuin työnantaja päätyi yleisesti käytössä olevaan 12 viikon työaikajaksoon. Näin ollen paikallinen sopimus vuoden tasoittumisjaksosta irtisanottiin keväällä 2024 työnantajan toimesta.

Perhepäivähoitajien kanssa keskusteltiin vuosityöajasta luopumisesta työilloissa useamman kerran alkuvuodesta 2024. Paikallisen sopimuksen irtisanomisesta ja sen aiheuttamista muutoksista on keskusteltu 26.3.2024, 7.5.2024 ja 18.9.2024. Paikallisen sopimuksen irtisanominen käsiteltiin yhteistyötoimikunnassa 12.3.2024.

Muutoksen yhteydessä on tarkasteltu myös lapsen etua, sillä entiset varahoitopaikat säilytettiin ja perheiden toiveita varahoitopaikasta on kuultu varhaiskasvatuksen aloituskeskustelussa. Perhepäivähoitajien 12 viikon tasoittumisjaksoihin sisältyvät syys- joulujakso ja talviloma sijoittuvat kaikki eri jaksoille, joten lomiamin hyödynnetään myös nykyisessä jaksotuksessa.

Palautteiden mukaan suurin osa perheistä on todella tyytyväisiä oman lapsensa perhepäivähoitajaan. Tämä kertoo ammattitaitoisista hoitajista, jotka ovat toiminnallaan luoneet turvallisen ympäristön lapsen päivään omassa kotonaan. Hoitajat ovat pitkän linjan ammattilaisia ja he huolehtivat hyvin lapsista. Liperissä on tällä hetkellä yhteensä 8 perhepäivähoitajaa, joten kokonaisuudessa varahoitopaikkojakaan ei ole kovin montaa.

Muutoksesta tiedottaminen perheille tapahtui vasta elokuussa, sillä Daisyn käyttöönotossa perhepäivähoidon osa rakennettiin viimeisenä. Daisyn käyttöönotosta perheitä oli tiedotettu kevään aikana entisen varhaiskasvatuksen sovelluksen Tiny Appin kautta, mutta siinä ei erikseen kerrottu vuosityöajan muutoksesta. Toimintakauden alussa varhaiskasvatuksen hallinnossa tapahtui useita henkilöstövaihdoksia eikä tiedottaminen ollut ajantasaista.

Tulevan tarkastelu

Ensimmäinen perhepäivähoitajien 12 viikon työaikajakso alkoi 5.8.2024. Perhepäivähoitajien kanssa 19.8.2024 pidetyssä palaverissa sovittiin, että tilannetta seurataan ja tarkastellaan uudelleen helmikuussa 2025,

jolloin tiedetään enemmän 12 viikon tasoittumisjakson vaikutuksista arkeen ja varahoidon todelliseen tarpeeseen.

Perheet hakevat lapsilleen paikkaa perhepäivähoidosta tasaisesti, mutta alan vetovoimaisuus työntekijätasolla on huono. Työnteko omassa kodissa ei nykypäivänä houkuttele eikä houkuttelevuutta paranna pitkät työpäivät ja melko säännöllinen viikoittain kertyvä ylityö.

Vaikutusten arviointi

Perhepäivähoitajien lyhyemmällä työaikajaksolla tavoitellaan positiivista vaikutusta työssä jaksamiseen työn huokuttelevuutta. On ensiarvoisen tärkeää varmistaa lasten hyvinvointi ja turvallisuus kaikissa varhaiskasvatusmuodoissa. Työhyvinvointia lisää hyvin suunniteltu työaika ja mahdollisuus tasata työaika tarvittaessa.

Perhepäivähoitajat jaksavat entistä paremmin työskennellä lasten kanssa, kun pitkiä työpäiviä voidaan tasoittaa jatkossa useammin, jos ylityötä kertyy. Kun työ on fyysisesti kuormittavaa, on työajan tasaaminen erityisen tärkeää.

Liperin kunnan varhaiskasvatuksessa pidetään tärkeänä, että perheille voidaan tarjota erilaisia varhaiskasvatuksen muotoja. Perhepäivähoito säilyy jatkossakin vaihtoehtona päiväkotimuotoiselle varhaiskasvatukselle. Lähivuosina perhepäivähoitajien eläköityminen kuitenkin kasvaa, ja uusia perhepäivähoitajia saadaan rekrytoitua harvoin.

Työaikajaksojen pituudet voi työnantaja määrittellä KVTES:n pohjalta. Tästä syystä perheiltä ei ole kysytty mielipidettä perhepäivähoitajien työaikajakson pituudesta. Perheiden toiveita otetaan huomioon varahoitopaikkoja suunniteltaessa ja kaikille ennestään hoidossa oleville lapsille on pyritty säilyttämään entiset varahoitopaikat.

Valmistelija

Varhaiskasvatuksen johtaja, henkilöstöpäällikkö, hyvinvointijohtaja

Esittelijä

Hyvinvointijohtaja Lappalainen Riitta

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta merkitsee tiedokseen vetoituksen luopua 12 viikon tasoittumisjaksosta perhepäivähoidossa. Hyvinvointilautakunta päättää jatkaa seurantaa uudesta toimintamallista. Perhepäivähoitoa käyttäville perheille tehdään alkuvuodesta 2025 kysely, jossa kysytään perheiden kokemuksia varahoitojärjestelyjen toimivuudesta. Asiaa tarkastellaan helmikuussa perhepäivähoidon työllässä ja lautakuntaa tiedotetaan kyselyn tuloksista.

Päätös

Keskustelun jälkeen hyvinvointilautakunta päätti merkitä tiedokseen vetoituksen luopua 12 viikon tasoittumisjaksosta. Lautakunta toteaa

yksimielisesti että perhepäivähoitajien työsuhdeasioiden käsittely jatkuu työnantajan ja luottamusmiesten toimesta. Perhepäivähoitoa käyttäville perheille tehdään alkuvuodesta 2025 kysely, jossa kysytään perheiden kokemuksia varahoitojärjestelyjen toimivuudesta. Asiaa tarkastellaan helmikuussa perhepäivähoidon työllässä ja lautakuntaa tiedotetaan kyselyn tuloksista.

Ote
Toimeenpano
Tiedoksi
Lisätietoja

Vetoomuksen lähettäjä
Varhaiskasvatus
Perhepäivähoitajat, kunnan viestintä, luottamusmiehet
Varhaiskasvatuksen johtaja